

Марат Закіров,

д-р політ. наук, доцент, заввідділу,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Київ, Україна

АКТУАЛІЗАЦІЯ ПРОБЛЕМИ ЕВОЛЮЦІЇ СОЦІАЛЬНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ ФУНКЦІЇ БІБЛІОТЕК

Проведено аналіз напрямів еволюції бібліотечної діяльності як чинника сучасного соціально-комунікаційного процесу. Визначено арсенал інструментів і методів, що надає бібліотекам сучасний рівень розвитку інформаційних технологій. Виокремлено пріоритетні напрями еволюції бібліотечної діяльності, що вже до певної міри знайшли практичне втілення. Зокрема, створення на базі бібліотек соціокультурних осередків об'єднаних територіальних громад, розширене представництво бібліотек у соціальних медіа, а також створення на базі існуючих фондів цифрової бібліотеки. Підкреслено, що значно підвищити значущість бібліотеки як соціально-комунікаційного інституту здатне використання краудсорсингу. Доведено, що ефективне та комплексне використання новітніх методів організації роботи сприятиме залученню бібліотеки в державну систему стратегічних комунікацій.

Ключові слова: бібліотечна діяльність, соціальна комунікація, краудсорсинг, ідентичність, соціальні медіа.

Корінні зміни, що відбуваються в інформаційній сфері, провокують жваву дискусію щодо ролі, функцій та подальшого розвитку сучасної бібліотеки. Історичний досвід свідчить, що ці дискусії не є виключною ознакою ХХІ ст. Як і більшість соціальних інститутів, бібліотеки протягом свого існування неодноразово стикалися з проблемою пристосування до змін, що відбувалися в суспільстві, державі й технологіях. Отже, цілком логічним є збереження актуальності проблеми визначення соціальної ролі бібліотек і функціонального наповнення бібліотечної діяльності в умовах глобальної інформатизації та комп'ютеризації. Перед бібліотеками постають проблеми опанування нових технологій, підготовки відповідних кадрів і структурно-організаційних змін. Зазначений складний комплекс проблем потребує всебічного теоретичного осмислення. Тому останнім часом фахівці активно працюють над виробленням модерних концепцій бібліотечної діяльності.

Зокрема, бібліотеки в ракурсі соціальних комунікацій вивчає Л. Туєва. Автор доводить, що бібліотека є комунікаційним суб'єктом, що здійснює комунікаційну діяльність у формах діалогу, управління та наслідування [1]. Роль бібліотек у підвищенні соціальної значущості інформаційних обмінів у соціальних медіа на досвіді аналітичних підрозділів Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського досліджує Л. Чуприна [2]. Окремі аспекти теорії впливу технології засобів масової комунікації на соціально-політичні процеси вивчає С. Закірова. Автор зазначає, що відповідно до сучасних комунікаційних теорій технологія засобів масової комунікації впливає на конкуренцію медіа між собою та сприяє виникненню монополії на знання [3].

Роль бібліотек як універсальних соціально-комунікаційних, соціокультурних центрів в умовах кардинальних реформ, зокрема таких як децентралізація влади, висвітлює В. Пальчук [4]. Дослідниця узагальнює досвід розвитку бібліотечно-інформаційної діяльності, пов'язаної із створенням і функціонуванням у бібліотеках інформаційно-комунікаційних майданчиків громад.

Окремі аспекти проблеми бібліотечного представництва в соціальних медіа, що забезпечують підвищення якості та ефективності інформаційних обмінів і комунікації в суспільстві, досліджує В. Стунгар [5].

Разом з тим треба зауважити, що, незважаючи на послідовну зацікавленість з боку науковців, вивчення проблеми бібліотеки в системі соціальних комунікацій продовжує залишатися одним з найбільш перспективних напрямів наукового пошуку в інформаційній сфері. З огляду на наявні істотні зрушення в системі накопичення, збереження та поширення інформації подальшого теоретичного осмислення потребує питання напрямів еволюції бібліотечної діяльності як чинника сучасного соціокомунікаційного процесу. Необхідно визначити арсенал інструментів і методів, що надає бібліотекам сучасний рівень розвитку інформаційних технологій.

Новітні підходи до проблеми еволюції місця та ролі бібліотек потребують перегляду не лише змісту бібліотечної діяльності, а й фундаментальних засад явища. Зокрема, останнім часом набуває дедалі більшого поширення думка, що бібліотеки треба розглядати не у звичних координатах соціального інституту, а розширити й конкретизувати їхню функціональну та змістовну складову до явища соціально-комунікаційного інституту, оскільки рушійною силою її функціонування й розвитку є соціальні комунікації [6]. Причому в сучасних умовах комунікація проявляється і як атрибут різних видів бібліотечно-інформаційної діяльності та набуває

дедалі більшої ваги як самостійний різновид роботи бібліотечних працівників.

Бібліотеки як соціально-комунікаційний інститут не можуть перебувати осторонь від тих процесів, що відбуваються в суспільстві. Тому відповідно відчують на собі всі зміни, що їх несе із собою інформаційна епоха. Більше того, унаслідок специфіки своєї діяльності бібліотеки опинилися на вістрі революційних змін, що відбуваються в інформаційній сфері. На тлі глобальної інформатизації не лише на побутовому, а й на рівні окремих фахівців набуває поширення думка про втрату перспектив подальшого функціонування та навіть доцільності збереження бібліотеки як самостійної форми забезпечення певних потреб соціуму.

Розвиток інформаційних технологій, розбудова розгалуженої мережі високошвидкісного Інтернету, створення величезних універсальних баз даних, глобальних пошукових систем, електронних бібліотек ведуть до того, що читачі отримують можливість задовольнити свої потреби в інформації і спеціальних знаннях не відходячи від свого домашнього комп'ютера або навіть у смартфоні. Відповідно, соціально активні люди вже не бачать сенсу втрачати час на відвідування традиційних публічних або наукових бібліотек. З огляду на зазначене, вихід із ситуації, що складається, ряд бібліотекознавців знаходить у невідворотній адаптації бібліотечної діяльності до нових реалій соціуму. В основі багатьох заходів, які проводять у зарубіжних і вітчизняних бібліотеках, лежить актуалізований спосіб «приманки» людей до бібліотеки, що ґрунтується на обліку різноманіття їхніх потреб у розв'язанні проблем життєдіяльності. Таким чином, бібліотека ініціює нові зв'язки із соціумом, часто використовуючи навіть абсолютно невластиві їй раніше методи та форми [6].

Один з таких напрямів дослідники вбачають у розвитку бібліотечно-інформаційної діяльності в контексті впровадження в Україні реформи децентралізації. У бібліотеках пропонується створювати соціокультурні осередки громад. Причому треба зазначити, що нові соціокомунікаційні функції бібліотек уже почали впроваджуватися в життя. Так, В. Пальчук наводить приклад бібліотеки Михайло-Коцюбинської ОТГ, що запровадила нові форми роботи через налагодження постійного діалогу під час організації культурно-мистецьких заходів, підтримки талановитих жителів, популяризації їхнього творчого доробку, проведення різноманітних майстер-класів, краєзнавчих турів тощо.

Такий підхід до розвитку бібліотечно-інформаційної діяльності дає змогу формувати інформаційно-культурний потенціал громади, зокрема, шляхом долучення її членів до творчості місцевих талановитих

культурно-мистецьких діячів [4, с. 100]. Однак подальший розвиток зазначеного напрямку соціокомунікаційної діяльності бібліотек і розширення вже набутого досвіду потребує комплексного вирішення із залученням фахівців Міністерства освіти та науки й спеціальних освітніх закладів. Успішне функціонування бібліотеки як соціокультурного осередка громади потребує від бібліотекаря нових здібностей і професійних навичок. Відповідно, виникає потреба в перегляді існуючих навчальних програм та організації перепідготовки фахівців, які отримують необхідні компетенції.

У зазначеному напрямі мають можливість розвиватися не лише бібліотеки об'єднаних територіальних громад (де вони внаслідок багаторічного занепаду соціальної інфраструктури сіл і невеликих міст залишаються чи не єдиним діючим закладом) – бібліотеки у великих містах також мають можливість більш активно включатися в процеси соціальної комунікації та ставати постійно діючими майданчиками проведення різноманітних суспільних заходів.

Перспективним напрямом роботи сучасної бібліотеки може стати співпраця з міжнародними організаціями, що опікуються проблемами розвитку громадянського суспільства, розбудови правової держави, проблемами захисту оточуючого середовища, прав людини тощо. Зокрема, Л. Чуприна зазначає, що побудова зворотного зв'язку, врахування думок і реакцій цільової аудиторії на меседжі й конкретні події дає змогу вчасно діагностувати наростаючі проблеми, коригувати власні інформаційні акції. І тут бібліотека може відіграти свою роль точки доступу до суспільно важливої інформації. Аналітичні підрозділи НБУВ мають подібний досвід роботи в межах міжнародного проекту за підтримки USAID «Програма сприяння парламенту України» [7, с. 193].

Отже, результатом ефективного використання потенціалу наукових і науково-аналітичних підрозділів, книжкового фонду та електронних баз даних бібліотеки можуть бути підготовка аналітичних матеріалів, проведення досліджень, оприлюднення й обговорення підсумків роботи із залученням широкого кола користувачів, що в підсумку істотно підвищить суспільний резонанс діяльності різноманітних неурядових організацій і сприятиме розширенню соціально-комунікаційної діяльності бібліотек. Причому вітчизняні бібліотеки вже мають позитивний досвід такої співпраці.

У свою чергу, формування зазначеного кола користувачів має забезпечити ще один перспективний напрям розвитку бібліотечної діяльності – розширене використання соціальних медіа та активне представництво

в них бібліотек. Зокрема, дослідниця проблем розвитку соціальних комунікацій В. Струнгар пропонує інформаційно-комунікаційну модель бібліотечного представництва в соціальних медіа, яка передбачає не тільки інформування, звичне для статичних веб-сайтів, а й безперервну комунікацію з користувачами. Вона пропонує акцентувати увагу на комунікації, зважаючи на інтерактивність як конститутивну ознаку соціальних медіа. Запропонована модель дає можливість простежити взаємозв'язки між її елементами, з'ясувати вплив розвитку (або його відсутності) якогось одного з них на решту і визначити напрями підвищення ефективності використання бібліотекою соціальних медіа [5, с. 251].

Зазначене просування бібліотеки у світову мережу логічним чином пов'язується з процесами створення цифрового інформаційно-бібліотечного простору, що являє собою ще один перспективний напрям еволюції бібліотечної діяльності. Зокрема, уже успішно функціонує проєкт Бібліотеки Конгресу США World Digital Library, спрямований на надання через мережу Інтернет важливих першоджерел культур усього світу, включаючи рукописи, карти, рідкісні книги, музичні партитури, музику, фільми, гравюри, фотографії, архітектурні креслення та інші матеріали (WDL). Проєкт The European Library є своєрідним консорціумом національних бібліотек Європи, у якому беруть участь 48 бібліотечних установ (TEL). Ця система передбачає централізоване зберігання метаданих і децентралізоване зберігання цифрових об'єктів. Використання веб-сервісів в обслуговуванні читачів передбачає можливості самостійної електронної реєстрації, оформлення запиту і видачі запитуваної інформації, обслуговування у вигляді відеоконференції. Чат-консультації та месенджери є новою формою віртуального обслуговування віддаленого користувача в режимі онлайн [8, с. 169].

Отже, відповідним чином технічно озброєні бібліотеки входять в інформаційний простір і соціальні медіа як потужні модератори, які формуватимуть певні напрями комунікації та створюватимуть навколо них значні групи зацікавлених користувачів. Завдяки пристосуванню й перенесенню в Інтернет досвіду роботи із систематизації та оброблення інформації бібліотеки надаватимуть користувачам необхідні їм послуги вже в оновленому форматі, що більше відповідатиме вимогам часу.

Наступний напрям новітніх форм організації бібліотечної діяльності за характеристиками інтерактивності перегукується з попереднім. Він заснований на використанні ідеї краудсорсингу – залучення до виконання певних завдань користувачів на волонтерських засадах. Лідером щодо використання методів краудсорсингу є Національна бібліотека

Австралії, що започаткувала декілька проектів із залучення добровольців до процесів збереження культурної спадщини. Перший досвід успішного використання ідей краудсорсингу Національна бібліотека Австралії отримала під час реалізації проекту Picture Australia, який стартував у 2000 р. Його реалізація забезпечила збір цифрових зображень, що відбивають історію та сучасність країни. Учасниками проекту за перші три роки стали майже 3 тис. волонтерів та понад 50 закладів збереження культурної спадщини як самої Австралії, так і інших країн [9, с. 5].

Безперечно позитивною ознакою краудсорсинг-проектів для сучасних українських бібліотек є можливість виконання великих за масштабами проектів з одночасною можливістю мінімізувати витрати. Наприклад, завдання з оцифрування історичних документів Національною бібліотекою Фінляндії реалізується в межах волонтерської програми DigitalKoot, яку розпочато в березні 2011 р. Упродовж місяця після запуску програми 25 тис. добровольців з Фінляндії, США, Швеції та Великої Британії здійснили понад 2 млн індивідуальних завдань – 1 тис. 700 год роботи [9, с. 5]. Крім того, бібліотеки не тільки виконуватимуть важливе завдання, а й залучатимуть користувачів до спільної, суспільно значущої роботи, цим самим сприятимуть становленню громадянського суспільства, що спирається на соціально відповідальну людину.

Зазначені особливості застосування краудсорсингу мають надзвичайну актуальність для сучасної України. Як зауважує С. Закірова, зміни в методиці комунікації та засобах медіа приводять до трансформації форм спілкування і взаємодії соціальних організацій та окремих людей. Спираючись на аналіз комунікативної теорії Г. Інніса, дослідниця зазначає, що сучасні держави й політичні організації намагаються певним чином поєднувати дію різних типів і видів засобів масової комунікації та просувати власні ідеї за межі своїх територіальних утворень чи соціальних спільнот. За допомогою сучасних медіа відбуваються вже не територіальні захоплення, а встановлення контролю за інформаційним і віртуальним простором поза межами держав. Боротьба за монополію на інформацію та конкуренція засобів масової комунікації в сучасних умовах набувають уже не державного, а глобального характеру [3, с. 445].

На нашу думку, одним з найбільш ефективних шляхів протидії зазначеним негативним тенденціям у розвитку сучасних форм міждержавної конкуренції є винайдення і впровадження нових форм організації суспільної комунікації. Своє місце в цих процесах цілком вірогідно може зайняти і відповідним чином трансформована бібліотека. Зокрема,

у рамках реалізації поетапних кроків реформи з децентралізації влади впровадження бібліотечно-комунікаційних проєктів може стати об'єднаним чинником для громад через формування спільної ідентичності ОТГ – репрезентацію надбань кожного з учасників, представників кожного населеного пункту, що увійшли до складу громади, залучення їх до спільної культурної діяльності, популяризацію культурної спадщини тощо [4, с. 99]. Саме шляхом від приватного до загального, від ідентичності ОТГ до національної ідентичності цілої країни має торувати дорогу самодостатня й суверенна державність.

Події останніх років показують, що характерною рисою сучасного світу стає чергова актуалізація геополітичного протистояння. Відмітною рисою нової стадії міждержавних відносин, що розвиваються на тлі формування й стрімкого розгортання глобального інформаційного простору, є культурно-ідеологічна експансія. Досягнутий на сьогодні рівень розвитку інформаційно-комунікаційних технологій дає можливість якісно змінювати традиційні політичні інститути, на кшталт систем електронного голосування, електронного уряду тощо. Разом з тим змінюються форми, способи й методи політичного впливу на соціально-політичний простір як у середині держав, так і на міжнародній арені, що, у свою чергу, істотно коригує політичні відносини як такі [10, с. 10]. За таких умов поняття суверенітету, збереження традиційних цінностей, захист культурного та соціально-політичного простору держави набувають нового змісту й потребують комплексного, стратегічного підходу, який передбачатиме протидію деідеологізації та маргіналізації свідомості унаслідок трансформації раціональної свідомості суспільства в ірраціональну. Сучасну бібліотеку, озброєну зазначеним нами вище набором новітніх методів та інструментів, треба розглядати як складову державної системи стратегічних комунікацій, скоординованої й активної співпраці державних інституцій і громадянського суспільства щодо дій в інформаційному просторі.

Отже, на основі проведеного аналізу можна стверджувати, що бібліотека як соціально-комунікаційний інститут має значний потенціал. Враховуючи складність проблеми, ми не ставили собі за мету в межах однієї праці охопити весь спектр існуючих можливостей. Серед пріоритетних напрямів розвитку виокремлено ті, що вже до певної міри знайшли практичне втілення. Зокрема, створення на базі бібліотек соціокультурних осередків об'єднаних територіальних громад, що сприятимуть ефективній комунікації мешканців і формуванню ідентичності ОТГ. Важливим напрямом роботи бібліотеки вже на загальнонаціональному

та навіть міжнародному рівні є розширене представництво бібліотек у соціальних медіа, а також створення на базі існуючих фондів цифрової бібліотеки, що забезпечить користувачів якісним і швидким онлайн-обслуговуванням. Значно підвищити значущість бібліотеки як соціально-комунікаційного інституту здатне використання краудсорсингу, що дасть змогу залучити людей до суспільно корисної праці та сприятиме таким чином формуванню підвалин громадянського суспільства. У підсумку ефективне використання зазначеного комплексу новітніх методів організації праці сприятиме залученню бібліотеки в державну систему стратегічних комунікацій. Враховуючи проаналізовані зміни в бібліотечній діяльності, пріоритетним напрямом подальших досліджень є вивчення професіограми сучасного бібліотечного працівника.

Список використаних джерел

1. *Туева Л.* Библиотека в контексте социальных коммуникаций [Электронный ресурс] / Л. Туева. – Режим доступа: <https://cyberleninka.ru/article/n/biblioteka-v-kontekste-sotsialnyh-kommunikatsiy>. – Дата обращения: 05.09.2019. – Загл. с экрана.
2. *Чуприна Л.* Роль бібліотек у підвищенні соціальної значущості інформаційних обмінів у соціальних медіа [Електронний ресурс] / Л. Чуприна // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2018. – Вип. 50. – С. 65–79. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/npnbuimviv_2018_50_7. – Назва з екрана.
3. *Закірова С.* Технологічний детермінізм засобів масової комунікації у часі і просторі (за теоретичною концепцією Гарольда Інніса) / С. Закірова // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2017. – Вип. 48. – С. 437–447.
4. *Пальчук В.* Роль сучасних бібліотек як соціально-комунікаційних інституцій в умовах реформи децентралізації влади [Електронний ресурс] / В. Пальчук // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2018. – Вип. 49. – С. 89–103. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/disser/dis_12. – Назва з екрана.
5. *Струнгар В.* Інформаційно-комунікаційна модель бібліотечного представництва в соціальних медіа / В. Струнгар // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2018. – Вип. 49. – С. 248–258.
6. *Езова С.* Публичная библиотека: социокоммуникативный аспект [Электронный ресурс] / С. Езова // Б-ка и читатель: диалог во времени : материалы конф. (Новосибирск, 23–26 сент. 2013 г.). – Режим доступа:

http://conf.ict.nsc.ru/confer_2013/ru/program. – Дата обращения: 7.09.2019. – Загл. с экрана.

7. Чуприна Л. Аналітичні підрозділи бібліотеки в системі стратегічних комунікацій [Електронний ресурс] / Л. Чуприна // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2017. – Вип. 48. – С. 193–200. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/sites/default/files/disser_dis_12. – Назва з екрана.

8. Таєнчук М. Особливості комунікації бібліотеки у епоху цифровізації [Електронний ресурс] / М. Таєнчук, Г. Ковальський. – Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:lvfcQKQvWQJ:jv estnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/6701/6733+&cd=1&hl=uk&ct=clnk&gl=ua>. – Дата звернення: 07.09.2019. – Назва з екрана.

9. Мар'їна О. Використання краудсорсинг-технологій у діяльності зарубіжних бібліотек [Електронний ресурс] / О. Мар'їна // Вісн. Харк. держ. акад. культури. – 2013. – Вип. 41. – С. 212–221. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2013_41_28. – Дата звернення: 07.09.2019. – Назва з екрана.

10. Закіров М. Сучасні інформаційно-комунікативні технології як фактор еволюції соціально-політичних відносин / М. Закіров // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського. – 2017. – Вип. 46. – С. 7–20.

References

1. Tueva, L. Biblioteka v kontekste sotcialnykh kommunikatsii [Library in the context of social communications]. Retrieved from <https://cyberleninka.ru/article/n/biblioteka-v-kontekste-sotsialnyh-kommunikatsiy> [in Russian].

2. Chupryna, L. (2018). Rol bibliotek u pidvyshchenni sotsialnoi znachushchosti informatsiinykh obminiv u sotsialnykh media [The Role of Libraries in Increasing the Social Significance of Information Exchanges in Social Media]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 50, pp. 65–79. <https://doi.org/10.15407/np.50.065> [in Ukrainian].

3. Zakirova, S. (2017). Tekhnolohichniy determinizm zasobiv masovoi komunikatsii u chasi i prostori (za teoretychnoiu kontseptsiiieu Harolda Innisa) [The Technological Determinism of Means of Mass Communication in Time and Space (in Harold Innis's Theoretical Concept)]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 48, pp. 615–629. <https://doi.org/10.15407/np.48.615> [in Ukrainian].

4. Palchuk, V. (2018). Rol suchasnykh bibliotek yak sotsialno-komunikatsi-

inykh instytutstii v umovakh reformy detsentralizatsii vlady [Modern Libraries as Socio-Communicative Institutions in the Context of Decentralization of Power Reform]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 49, pp. 89–103. <https://doi.org/10.15407/np.49.107> [in Ukrainian].

5. Strunhar, V. (2018). Informatsiino-komunikatsiina model bibliotechnoho predstavnytstva v sotsialnykh media [Information and Communication Model of Library Representation on Social Media]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 49, pp. 248–258. <https://doi.org/10.15407/np.49.295> [in Ukrainian].

6. Ezova, S. Publichnaia biblioteka: sotciokomunikativnyi aspekt [Public Library: Sociocommunicative Aspect]. *Biblioteka i chitatel: dialog vo vremeni: materialy konferentsii (Novosibirsk, 23–26 sentiabria 2013 g.) – Library and reader: dialogue in time conference proceedings (Novosibirsk, September 23–26, 2013)*. http://conf.ict.nsc.ru/confer_2013/ru/program [in Russian].

7. Chupryna, L. (2017). Analitychni pidrozdily biblioteki v systemi stratehichnykh komunikatsii [Library Analytical Units in the System of Strategic Communications]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 48, pp. 193–200. <https://doi.org/10.15407/np.48.274> [in Ukrainian].

8. Taienchuk, M., Kovalskiy, H. (2019). Osoblyvosti komunikatsii biblioteki u epokhu tsyfrovizatsii [Special characteristics of library communication in digitalization age]. Retrieved from <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:lvfcQKQvWQJ:jvestnik-sss.donnu.edu.ua/article/download/6701/6733+&cd=1&hl=uk&ct=clnk&gl=ua> [in Ukrainian].

9. Marina, O. (2013). Vykorystannia kraudsorsynh-tekhnologii u diialnosti zarubizhnykh bibliotek [Crowdsourcing technologies in foreign libraries activities]. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury – Bulletin of the Kharkiv State Academy of Culture*, issue 41, pp. 212–221. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/hak_2013_41_28 [in Ukrainian].

10. Zakirov, M. (2017). Suchasni informatsiino-komunikatyvni tekhnologii yak faktor evoliutsii sotsialno-politychnykh vidnosyn [Modern Information and Communication Technologies as a Factor of Sociopolitical Relations Evolution]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 49, pp. 89–103. <https://doi.org/10.15407/np.46.011> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 10.08.2019.

Marat Zakirov,

Dr. Sci. (Political), Associate Professor, Head of Department,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

Kyiv, Ukraine

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-4897-4325>

Actualization of the Problem of Evolution of the Social and Communicative Function of Libraries

The paper presents analysis of the priority directions of the evolution of library activity as a factor in the modern socio-communicative process. An arsenal of tools and methods that provides libraries with a modern level of information technologies has been defined. It is noted that libraries should not be considered only in the usual coordinates of a social institution, but also it makes sense to expand and concretize their functional and substantive component to the phenomenon of social-communicative institution. It is emphasized that the library as a socio-communicative institution has significant potential. Priority directions of library activity evolution, which, to a certain extent, have already found practical implementation are highlighted. In particular, one of these directions is creation of socio-cultural centers of the united territorial communities on the basis of local libraries, in this way contributing to the effective communication of residents and the formation of united territorial community identity.

At the national and even international level an important area of library work is to expand representation of libraries in social media, as well as to create digital library on the basis of existing funds and to provide users with high-quality and fast online service. It was emphasized that the use of crowdsourcing could help to increase significantly the importance of the library as a social-communicative institution. It is noted that the spread of crowdsourcing projects will attract people to socially useful work and will contribute to the formation of civil society foundations. It is proved that the effective and integrated using of the latest methods of organizing work will contribute to the inclusion of libraries in the state system of strategic communications.

Keywords: library activities, social communication, crowdsourcing, identity, social media.